

BABAGÂN BEKTAŞİLİĞİNE AİT BİR TIRAŞ ERKÂNNÂMESİ ‘DER BEYÂN-I ERKÂN-I TIRÂŞ VE İNTİSÂB-I TARİK-İ BEKTÂŞİYYE’*

ARKÂN-NÂME OF BABAGÂN BEKTASHI ORDER DESCRIBING A SHAVING RITUAL: AN INITIATION RITUAL OF BEKTASHI TARIQA

MUSTAFA ÖĞE**

Öz

Çalışmamızın konusunu teşkil eden Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye başlıklı erkânâme Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kütüphanesinde B-311-183 arşiv numarasıyla ve Arnavutluk Erkânâme adıyla kayıtlıdır. Aynı el yazısı ile kaleme alınmış olan eserin müellifi ya da müstensihinin kim olduğu ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca hangi tarihte yazıldığına dair bir kayıt da yoktur. Başı ve sonu eksik olan eser Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Metin içerisinde Arapça ayet ve dualar ve kısa Farsça alıntılar yer almaktadır. Yazmanın 32b-35b varakları arasında yer alan Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye adlı başlıkla başlayan bölümde Bektaşî tarikatına intisap eden kişilerin tıraş erkânı anlatılmaktadır. Bektaşî tarikatında tıraş erkânının uygulandığı çeşitli merasimler vardır. Bu merasimlerden bir tanesi de tarikata intisap eden kişilere uygulanan erkândır. Yazmada yer alan konu başlığından da anlaşılacağı üzere bu bölümde Bektaşî tarikatına intisap edenlerin tıraş erkânı anlatılmaktadır. Bu nedenle yazmanın bu bölümünün transkripsiyonu yapılarak, diğer tıraş erkânlarından ziyade tarikata intisap eden kişilere uygulanan tıraş erkânı değerlendirilmiştir. Doğal olarak çalışmamız sadece çeviri yazı çalışması değildir, Bektaşî tarikatındaki tıraş erkânı ve metnin içerik analizi hakkında araştırmayı da içermektedir. Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye, kısa ve öz bir anlatımla ikrar vererek Bektaşî tarikatına girecek canın tıraş erkânını anlatmaktadır. Bektaşîliğe ait yazılı kaynakların günümüz diline çevrilmesi önem arz etmektedir. Özellikle tıraş erkânı içeren bütün erkânâmelerin günümüz diline çevrilmesi ortak ve farklı yönlerinin ortaya konulması açısından son derece önemlidir. Bu konu ile ilgili çalışmaların artması ortak ve farklı yönlerin ortaya konulmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Kurumları ve Medeniyeti, Bektaşilik, Babagân, Erkân, Tıraş.

Abstract

Arkân-nâme titled Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye, which is the subject of our study, is in the library of Hacı Bayram Veli University, The Application and Research Centre for Hacı Bektaş-ı Veli Studies in Terms of Turkish Culture with archive number B-311-183 and registered under the name of Albania Arkân-nâme. There is no information about the author or the copyist of the work written in the same handwriting. There is also a record of the date on which it was written. The beginning and the end of the text missing and it was written in Ottoman Turkish. There are Arabic verses and prayers and short Persian quotations in the text. In the section that starts with the title Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş and İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye, which is among the 32b-35b leaves of the manuscript, the shaving practice of the people who belonged to the Bektashi order is described. In the Bektashi sect, there are various ceremonies in which the shaving method is practiced. One of these ceremonies is arkân applied to people who join the sect. As can be understood from the title, in the manuscript, the shaving practices of those who joined the Bektashi order are described in this section. For this reason, this part of the manuscript was transcribed and the shaving practice applied to people who belonged to the sect rather than other shaving practices was evaluated. Naturally, our work is not only a translation work, but also includes research on the shaving method in the Bektashi order and the content analysis of the text. Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarik-ı Bektâşîyye gives a brief and concise statement and tells the shaving practice of the soul who will enter the Bektashi order. It is important to translate the written sources of Bektashism into the language used today. It is extremely important to translate all the arkân-nâmes containing the shaving erkân into today's language in terms of revealing their common and different aspects. Increasing studies on this subject will greatly contribute to reveal common and different aspects among şüfî orders.

Keywords: Ottoman Institutions and Civilization, Bektashism, Babagân Arkân, Shaving.

* Geliş Tarihi/Received: 24.02.2022, Kabul Tarihi/Accepted: 24.03.2022, DOI: <https://doi.org/10.34189/hbv.103.017>.

** Öğr. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü, Balıkesir, Türkiye. mustafaoge@balikesir.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2834-5575>.

Giriş

Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi kütüphanesinde B-311-183 arşiv numarasıyla ve *Arnavutluk Erkanname* adıyla kayıtlı olan yazma eser içindeki *Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye* başlıklı bölüm çalışmamızın temel konusunu teşkil etmektedir. Uygulama ve Araştırma Merkezinin müdürü Prof. Dr. Ahmet Taşğın'dan temin edilen yazma eser, merkezin dijital ortamda Arnavutluk'tan getirdiği erkânâmelerden biridir.

Erkânâmenin tamamı aynı el yazısı ile kaleme alınmış olsa da müellifin veya müstensihnin adı herhangi bir yerde geçmemektedir. Ayrıca eserin kaleme alınma tarihi de belli değildir. Bordo/kahverengi bir kap içerisinde bulunan eserin baş ve son tarafı eksiktir. Metin baştan sona kadar her sayfada kırmızı mürekkepli kalemle çerçeve içine alınmış, yine başlıklar kırmızı mürekkepli kalemle yazılmıştır. Metin içerisinde yer alan Arapça ayet ve dualarla, kısa Farsça alıntılarının dışında eserin tamamı Osmanlı Türkçesiyle kaleme alınmıştır.

Baş tarafı eksik olduğu için eserin nasıl bir başlıkla başladığını bilemiyoruz. Ancak metinden eserin Bektaşî çeyizinin sembolik anlamlarını içeren bir bölümle başladığı anlaşılmaktadır. Hırka, post, mengüş, teslim, palheng, kanberîyye, elif lamend, tennure, tığ-ı bend ve diğer eşyaların sembolik anlamları hakkında soru-cevap formunda bilgiler verilmiştir (Varak Ib-23b). Fasl-ı fî Beyân-ı Abdâl adını taşıyan sonraki bölümde Abdal kelimesinin harfleri üzerinden birtakım açıklamalar yapılmıştır (Varak 23b-25a). Bundan sonra Haza Semerâtü'l Fu'âd-ı Tarîk Ne Dimek ve Yol Kandedir ve Yolcu Kimdir Anı Beyân İder başlıklı bölüm gelmektedir. Bu bölümde yol ve yolcu kavramları etrafında Allah'a gönül yoluyla ulaşmanın yolları anlatılmaktadır (Varak 25a-29a). Sû'âl-ı Hazret-i Hünkâr Hacı Bektâş Veli Kuddüse Sırrehu başlıklı bölümde ise iki soru kısaca cevaplanmıştır (Varak 29a-30a). Tekkeden girişte ve çıkışta verilecek selam Der Beyân-ı Sancâğ-ı Salâ (Varak 30a-30b) başlığı altında verilmiştir. Tâc Nâme-i Şâh-ı Hatâyi Manzûm (Varak 30b-31b) adlı başlıkta Hatayi mahlaslı bir şiir yer almaktadır. Nutk-u Seyyid Ni'metullah Beyân-ı Tâc (Varak 31b-32a) ile Nâd-ı Manzûm Hâfız Şîrâzî (Varak 32b) adlı başlıklarda Farsça iki manzum esere yer verilmiştir. İsimlerinden de anlaşılacağı üzere ilki Seyyid Ni'metullah'a, ikincisi Hafız Şîrazi'ye aittir. Çalışmamızın esas konusunu teşkil eden *Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye* (Varak 32b-35b) adlı başlıkta, Bektaşî tarikatına intisap eden kişilerin tıraş erkânı anlatılmaktadır. Bundan sonra terceman, gülbank ve tekbirlerin yer aldığı bölüm gelmektedir (Varak 35b).

Erkân kelimesi “rükn” (رُكْن) kelimesinin çoğulu olup (Kaplan, 2008). “temeller, esaslar, direkler” (Cebecioğlu, 2005). “âdet, yol yöntem, usul, adap” (Soyyer, 2019). “âdet, yol yöntem, usul, adap” (Soyyer, 2019). gibi anlamlara gelen bir kelimedir. Erkânâme kavramı hakkında yapılan en kapsamlı tanımlardan biri Özlem Özdemir ve Ali Rıza Özdemir tarafından yapılmıştır:

“Babagân Bektaşîliğinin inanç, ibadet, adap-erkânını en az bir cem erkânı etrafında anlatan, kaynağını ayet, hadis ve dini anlatılardan alan, tarikatın kolektif belleğini temsil eden, Bektaşî tekke ve dergâhlarında tarikat bağlıları tarafından derlenen, nesir ağırlıklı olmak üzere nazım-nesir karışık yazılan, genellikle gülbank ve terceman gibi yan metinlerle desteklenen, yer yer şiirsel bir üslup kullanılarak oluşturulan dini-irfani metinlerdir” (Özdemir - Özdemir, 2022).

Bektaşî tarikatında tıraş erkânının uygulandığı farklı merasimler vardır. Bizim üzerinde çalıştığımız metin ikrar töreninde yapılan tıraş erkânıyla ilgilidir. Tıraş erkânı hakkında şimdiye değin dikkate değer iki çalışma yapılmıştır. Bunlardan ilki Bektaşî dedebabası Bedri Noyan'a aittir. O, Bektaşî erkânlarını derli toplu şekilde anlattığı eserinde hem mücerret dervişler için hem de halifeler için uygulanan tıraş erkânları hakkında bilgi vermiştir. Çalışmasında el yazması erkânnâmelerden de istifade ederek mücerretler için uygulanan tıraş erkânını anlatmıştır (Noyan, 2010). Şenzeybek, *Tıraşname-i Hacı Bektaş El-Horosani* adlı erkânnâme üzerinde çalışmış, halifelik erkânı ve tıraş hakkında bazı bilgiler vermiştir (Şenzeybek, 2012). Bu iki çalışma dışında birçok erkânnâmede tıraş erkânına ilişkin kısa anlatımlara yer verilmiş (Gümüšoğlu - Yıldırım, 2006). bazı güncel çalışmalarda da tıraş erkânıyla ilgili kısa bilgiler aktarılmıştır.

Çalışmamız *Der Beyân-ı Erkân-ı Tıraş ve İntisâb-ı Tarik-i Bektâşîyye* (Varak 32b-35b) adlı bölümün içerik analizi ile çevrim yazısından ibarettir. Çevrim yazısı yapılan metin içerisindeki konuşmalar eğik olarak, açıklamalar ise köşeli parantez içinde verilmiştir.

1. *Der Beyân-ı Erkân-ı Tıraş ve İntisâb-ı Tarik-i Bektâşîyye* Ne Anlatıyor?

Der Beyân-ı Erkân-ı Tıraş ve İntisâb-ı Tarik-i Bektâşîyye, Bektaşî tarikatına intisap eden kişilerin tıraş edilmesini anlatan klasik bir erkânnâmedir.

Erkânnâmelerin kaynakları arasında öncelikle Kur'an-ı Kerim ayetlerini saymak gerekir. Üzerinde çalıştığımız erkânnâmede de görüleceği üzere Bektaşî erkânlarında okunan çok sayıda ayet vardır ve bunlar erkân bağlamında dile getirilmiştir. Bektaşî erkânnâmeleri ile Ahi fütüvvetnameleri ve Kızılbaş buyrukları arasında da yakın ilişki vardır. Birçok inanç, ibadet, dua vb. her üç türde benzerdir yahut birbirine çok yakındır. Hatta yakınlık o derecededir ki, birçok araştırmacı Bektaşî erkânnâmeleri ile Ahi fütüvvetnamelerinin arasındaki güçlü benzerliklere dikkat çekmek durumunda kalmıştır (Gölpınarlı, 1950; Noyan, 2010; Teber, 2008; Sarıkaya, 2012; Özdemir - Özdemir, 2022).

Bektaşilikte üç yerde tıraş erkânı uygulanır. Bunlardan birincisi mücerret olacak canın vereceği ikrar, ikincisi halifelik erkânıdır. Mücerret, (مجرد) kelimesi "çıplak, yalın, açık, yalnız, tek" gibi anlamlar ifade etmektedir (Sami, 1989). Ayrıca evlenmemiş olana da mücerret denir (Cebeoğlu, 2005). Tecrit ehli dünya ile alakasını kesmiştir. "Bu deyimle ilgili "mücerret pak, müteehhil hak" atasözü kullanılır ki bu "evlenmemiş kişi temizdir, ama evlenmek de haktır" anlamındadır." (Cebeoğlu, 2005). Mücerret dervişler ile halifeler için uygulanan tıraş erkânları birbirinden farklıdır. Mücerretlerin sadece saç, sakal ve bıyığı; halifelerin ise saç, sakal ve bıyığa ilaveten kaş ve kirpikleri de tıraş edilir (Noyan, 2010). Üçüncüsü ise tarikata girişte kadın-erkek bütün nasip alacaklara uygulanan tıraş erkânıdır. Evli veya bekâr olmasına bakılmaksızın erkeklerin saç, sakal, bıyık ve kaşları; kadınların ise saç ve kaşları sembolik olarak tıraş edilir.¹

Esasen mücerret ile *müteehhil* (evli) olanların ikrar erkânı aynıdır. Mücerretlerin ayrıca kulağı delinerek mengüş (küpe) takılır (Noyan, 2010). *Der Beyân-ı Erkân-ı Tıraş ve İntisâb-ı Tarik-i Bektâşîyye*'nin adında tarikata intisap edilmesi ifade edildiğine göre, elimizdeki metin ikrar erkânında uygulanan bir tıraş erkânı olmalıdır. Metinde saç, sakal, bıyık ve kaşlar tıraş edilmiş, kirpiklerden söz edilmemiştir. Doğal olarak elimizdeki metnin halifelik veya mücerretlik tıraş olmaması ve ikrar erkânında uygulanan bir tıraş erkânı olması kuvvetle muhtemeldir.

¹ Katkısı için Babagân Bektaşî babası H. Dursun Gümüšoğlu'na teşekkür ederim.

2. Tıraş Erkânının Kökeni Nereye Dayanıyor?

Bektaşî ananesinde tıraş erkânı, Kur'an ayetlerine ve Hz. Muhammed'in uygulamalarına dayandırılır. Öncelikle Fetih suresinin 27. ayeti, tıraş erkânına dayanak gösterilir: "Ant olsun, Allah, Peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse, siz güven içinde başlarınızı kazıtmış veya saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi." (Varak 33a).

Tıraş erkânının dayandırıldığı bir diğer kaynak Uhud Savaşından dönüşte Cebrail'in Hz. Muhammed'i, Hz. Muhammed'in ise Hz. Ali'yi tıraş etmesidir (Noyan, 2010). *Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye*'nin daha başında Cebrail ile Hz. Muhammed birlikte zikredilerek bu inanişe göndermede bulunulmuştur (Varak 32b). Esasen *Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi*'nde Hacı Bektaş Veli'nin ve halifelerinin nasip verdiği kişileri tıraş ettiği yer almaktadır (Gölpınarlı, 1958). Kimi araştırmacılar tıraş erkânının kökenini belirsiz görse de (Ocak, 1991). Bektaşî geleneği bu konuda herhangi bir tartışmaya mahal bırakmamaktadır. Açıkça görüldüğü üzere Bektaşî ananesine göre tıraş erkânının dayanağı Kur'an-ı Kerim'in ayetleri, Hz. Muhammed'in uygulamaları ve Hacı Bektaş Veli'nin erkânıdır.

Hacı Bektaş Veli'den önce de tıraş erkânının uygulandığı bilinmektedir. Esasen tıraş ve onunla ilgili uygulamalar, Bektaşilik de dahil birçok tarikatta ve doğu toplumlarının bir kısmında toplumsal ve dinsel açıdan ritüel değeri taşımaktadır (Yüksel, 2018). Hacı Bektaş Veli'nin hocası olan Ahmet Yesevi'nin (Özdemir, 2021b). abdallar zümresinden olup saç, sakal, bıyık ve kaşlarını tıraş ederek *çehar darb* vurduğu menakıbında açıkça bildirilmiştir (Tosun, 1998). Abdallar gibi Kalenderilerde de saç, sakal, bıyık ve kaşların birlikte tıraş edilmesi adettendi (Ocak, 1991). Kalenderilerden başka Şemsilerin, Edhemîlerin ve bir kısım Mevlevîlerin saç, sakal, bıyık ve kaşları birlikte tıraş ettiği; Haydarîlerin ve Câmîlerin ise sakallarını kesip bıyıklarını uzattığı, saçlarında perçem bıraktığı tarihi kayıtlarda bulunmaktadır (Gölpınarlı, 1969). Tarikatlardaki tıraş erkânının kökeni hakkında daha detaylı çalışmalar yapılması gerektiği açıkça görülmektedir.

Tıraş erkânının sembolik anlamları üzerinde de durmak gerekir. Bilindiği üzere tarikat erkânlarının bir de sembolik anlamı vardır. Bektaşilikteki tıraş erkânı da hac farızısıyla ilişkilendirilir. Bilindiği üzere hacca gidenler de tıraş olmaktadır. Döndüklerinde yeni bir yaşama başlamış, eski günah ve eksikliklerine tövbe etmiş olurlar. Bektaşilikte de yola intisap eden kişi tıraş erkânıyla, erkeğin kişiliğinden kadının dişiliğinden soyunması amaçlanır ve ilgili ayet okunur. Bu erkân bir tür ölmeden evvel ölmesini sembolize eder. Bundan sonra alacağı mesafe kişinin kendi cehdi ile ilgilidir.²

3. *Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye*'ye Göre Tıraş Erkânı Nasıl Uygulanır?

Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye kısa bir metindir. Erkân sırasında okunan ayet ve duaları çıkardığımızda geriye sadece erkânın uygulanması kalmaktadır. Tarikata intisap ederken uygulanan tıraş erkânı şöyledir:

² Katkısı için Babagân Bektaşî babası H. Dursun Gümüšoğlu'na teşekkür ederim.

- 1- Tığın alınması.
- 2- Elin ala post üzerine koyup elini başı üzerine koyulması.
- 3- Başına kef vurulması yani saçın kef harfi şeklinde kesilmesi.
- 4- Alına bir elif çekilmesi yani saçın ön tarafının kesilmesi.
- 5- Başın sağ yanına bir elif çekilmesi yani saçın sağ tarafının elif harfi şeklinde kesilmesi.
- 6- Başın sol yanına bir elif çekilmesi yani saçın sol tarafının elif harfi şeklinde kesilmesi.
- 7- Başın arka yanına bir elif çekilmesi yani saçın arka tarafının elif harfi şeklinde kesilmesi.
- 8- Sakal tıraşının yapılması.
- 9- Bıyık tıraşının yapılması.
- 10- Kaş tıraşının yapılması.
- 11- Rehberin talibi mürşide teslim etmesi.
- 12- Mürşidin talibin elini eline alarak telkinde bulunması.

4. Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye'de Yer Alan Kur'an-ı Kerim Ayetleri

Üzerinde çalıştığımız eserde çok sayıda Kur'an-ı Kerim ayetine yer verilmiştir. Bu ayetler, genellikle erkânda uygulamalarla ilgili içeriğe sahiptir.

Erkânnâmede geçen ayetler şunlardır:

"Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilâh olmadığına adaletle şahitlik ettiler. O'ndan başka ilâh yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Kur'an-ı Kerim Meâli, 2011, Âl-i İmrân 3/18).

"Şüphesiz Allah katında din İslâm'dır..." (Âl-i İmrân 3/19'dan bölüm).

"Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salat ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin, selam edin." (Ahzâb 33/56).

"Kendilerine uyulanlar o gün azabı görünce, kendilerine uyanlardan uzaklaşacaklar; aralarındaki bütün bağlar kopacaktır." (Bakara 2/166).

"Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: 'Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz.' Şöyle de dediler: 'İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.'" (Bakara 2/285'den bölüm).

"Sana biat edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Verdiği sözden dönen kendi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir." (Fetih 48/10).

"...Ama önceden döndüğünüz gibi yine dönerseniz, Allah sizi elem dolu bir azaba uğrattır." (Fetih 48/16'dan bölüm).

"Şüphesiz Allah, ağaç altında sana biat ederlerken inananlardan hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olamı bilmiş, (onlara huzur, güven duygusu vermiş ve onlara yakın bir fetih ve elde edecekleri birçok ganimetler nasip etmiştir.)" (Fetih 48/18'den bölüm).

"Andolsun, Allah, Peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse, siz güven içinde başlarınızı kazımış veya saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz."

*Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi.” (Fetih 48/27).
 “Hamd, çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, zillet ve acizliğin gerektirdiği bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah’a mahsustur (de ve O’nu tekbir ile yücelt.)” (İsrâ 17/111’den bölüm).
 “... Allah, söylediklerimize vekildir.”(Kasas 28/28’den bölüm).
 “Sen Allah ile beraber başka bir ilaha ibadet etme. O’ndan başka hiçbir ilah yoktur. O’nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O’nundur ve kesinlikle O’na döndürüleceksiniz.” (Kasas 28/88’den bölüm).
 “Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu. Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti.” (Necm 53/8, 9, 10).
 “Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zati baki kalacaktır.” (Rahman 55/26, 27).
 “Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele!” (Saff 61/13’den bölüm).
 “... Allah’a içtenlikle tövbe edin.” (Tahrîm 66/8’den bölüm).
 “O, Allah’a ortak koşanlar hoşlanmasalar bile dinini, bütün dinlere üstün kılmak için, peygamberini hidayetle ve hak dinle gönderendir.” (Tevbe 9/33’den bölüm).*

Erkânâme de Kur’an-ı Kerim ayetlerine yer verilmesi son derece önemlidir. Bu durum, Bektaşî inanç ve ibadetlerinin Kur’an ayetlerine ve Hz. Muhammed ile ehlibeytin buyruklarına dayandırıldığını gösterir. Özellikle yer verilen ayetlerin erkân ile uyum içerisinde olması, ayetlerin gelişigüzel seçilmediğini göstermektedir. Bunun sebebi ise Bektaşîliğin babadan oğula geçen bir mensubiyet olmamasıdır. Ahlaklı, ihlaslı olmak şartıyla her mezhep, meşrep ve ilmi seviyeden insanların intisabına açıktır. Günlük yaşamdaki uygulamaların, ibadet pratiklerinin Kur’an-ı Kerim’in emirlerine uygun olması oradan delil getirilmesi esastır. Böyle olunca yukarıdaki ayetlerin yapılan erkâna içerisinde uygun şekilde yerleştirildiği ve okunduğu görülmektedir.³

5. Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye’de Yer Alan Bektaşî Uluları

Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektâşîyye’de Bektaşîlerin değer verdiği bazı kutlu şahsiyetlerin adları anılmıştır. Bunların başında hiç kuşkusuz İslam peygamberi Hz. Muhammed gelmektedir. Ondan sürekli şekilde ulu ve kutlu bir şahsiyet olarak bahsedilmiştir. Erkânâme de Muhammed, Nebi ve Resulullah adlarıyla anılmıştır.

Hz. Muhammed ile birlikte anılan Hz. Ali, erkânâme de dikkat çeken bir diğer kutlu kişiliktir. Muhammed Ali, Ya Muhammed ya Ali gibi kalıplarla anılan Hz. Ali, ayrıca On İki İmam’ın birincisi olarak da erkânâme de yer almıştır. On İki İmam’ın tamamı sırasıyla ve isimleriyle tek tek anılmış, onlara salavat getirilmiştir. (Varak 34b-35a).

Erkânâme de dikkat çeken hususlardan biri de Bektaşîliğin temel inançları diyebileceğimiz tevhit, nübüvvet, meâd, adalet ve velayet inançlarına temas edilmesidir. Okunan metinlerden birinde önce Allah’ın varlığı, ondan başka ilah olmadığı ifade edilmiş, O’nun bazı sıfatları anılmış, bunların hak olduğuna şahadet getirilmiştir. Bunun ardından Hz. Muhammed’in Allah’ın kulu ve resulü olduğuna, onun bazı özelliklerine şahitlik edilmiştir. Nihayet Hz. Ali’nin imam ve masum olduğuna şahadet getirilmiş, ardından On İki İmam sırasıyla anılmıştır (Varak 34b-35a). Doğal olarak Alevi-Bektaşî ariflerinin “Allah-Muhammed-Ali” şeklinde

³ Katkısı için Babagân Bektaşî babası H. Dursun Gümüşoğlu’na teşekkür ederim.

formüle ettiği üç temel inanç yani tevhit, nübüvvet ve velayet (Özdemir, 2021a). bu metinde de dile getirilmiştir. Burada On İki İmam'ın "masum" olarak anılması, dikkate şayandır. Çünkü On İki İmam'ın masum yani günahsız olduğuna dair inanç, Şiilik ile Sünnilik arasındaki temel farklardan biridir.

Bu masumiyet algısı sadece On İki İmam ile ilgilidir. Yani sadece imamların şahsı ile alakalıdır. Bektaşilikte o soydan gelen istisnasız herkesin aynı masumiyette olacağı şeklinde bir algı bulunmamaktadır. Ehlibeyit soyuna Peygamber Efendimizin nesli ondan bir koku olarak kabul edilirse bile, Âdem Peygamber'in oğlu Kabil'in Habil'i öldürmesi, Nuh Peygamber'in oğlunun gemiye binmemesi, Peygamber'in öz amcalarının kendisine ihanet etmesi göz önünde bulundurularak kişinin bireysel ihlâsı onun masumiyetinde esas olarak kabul edilir. Hucurat Sûresi 13. ayetine istinaden insanın bir başka insana üstünlüğü takvasıyladır.⁴

Adıyla anılan bir diğer kişilik, Bektaşî tarikatının kurucusu olarak kabul edilen Hacı Bektaş Veli'dir. "Allah, onun sırrını kutsasın" denilerek evliyalık makamında olduğu ifade edilen Hacı Bektaş Veli'nin ledün ilmine sahip olduğu, ariflerin sultanı olduğu (Varak 35a) vurgulanmıştır.

Sonuç

Klasik bir ikrar erkânının parçası olan *Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektaşîyye*, kısa ama öz bir anlatımla ikrar vererek Bektaşî tarikatına girecek canın tıraş erkânını anlatmaktadır. Erkân, bütünüyle İslami referanslarla açıklanmakta ve Kur'an ayetleri erkânâmenin önemli kısmını teşkil etmektedir. Başta Hz. Muhammed olmak üzere erkânâmede yer alan isimlerin tamamı İslami şahsiyetlerdir.

Tıraş erkânını içeren bütün Bektaşî erkânâmelerinin günümüz diline çevrim yazısı yapılarak ortak ve farklı yönleri ortaya konulmalıdır. Bu bağlamda tıraş erkânının dayandırıldığı kaynaklar, uygulanış şekli, nerelerde ve kimlere uygulandığı, erkânda okunan ayet ve duaların bağlamı, erkânda adları zikredilen kişiler bütünüyle deşifre edilmelidir. Böylece Bektaşî inanç ve ibadetlerinin dayandığı kaynaklar ve Bektaşîliğin İslam dairesindeki yeri daha açık şekilde anlaşılmış olacaktır.

Türkiye'de tıraş erkânı hakkında yapılan çalışmalar çok yetersizdir. Tıraş erkânının kökenleri hakkında müstakil olarak çalışma yapılmalıdır. Bu aşamadan sonra tıraş erkânını anlatan erkânâmelerin karşılaştırılması yapılmalı, benzer ve farklı yönleri ortaya konulmalıdır.

Kaynaklar/References

Arnavutluk Erkânâme. Ankara: Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Kütüphanesi, B-311-183, 32b-35b.

Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Anka Yayınları, 2005.

Gölpınarlı, Abdülkâfi. *İslam ve Türk İllerinde Fütüvvet Teşkilatı ve Kaynakları*. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, 11/1-4 (1950), 6-354.

⁴ Katkısı için Babagan Bektaşî babası H. Dursun Gümtüşoğlu'na teşekkür ederim.

- Gölpınarlı, Abdülbaki. *Manâkib-ı Hacı Bektaş-ı Velî: Vilâyet-nâme*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1958.
- Gölpınarlı, Abdülbaki. *100 Soruda Türkiye’de Mezhepler ve Tarikatlar*; İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1969.
- Gümüüşoğlu, Dursun - Yıldırım, Rıza. *Bektaşî Erkânâme*. İstanbul: Horasan, 2006.
- Kaplan, Dođan. *Buyruklara Göre Kızılbaşlık*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2008.
- Kur’ân-ı Kerim Me’âli. çev. Halil Altuntaş - Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 12. Baskı, 2011.
- Noyan, Bedri. *Bütün Yönleriyle Bektaşîlik ve Alevilik*. 8 Cilt. Ankara: Ardıç Yayınları, 2010.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Osmanlı İmparatorluğunda Marjinal Sufilik: Kalenderiler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1991.
- Özdemir, Ali Rıza. “Alevi-Bektaşî Yolunda İman Getirmek Kavramı”. *Edebali İslamiyat Dergisi* 5/1 (2021a), 1-26.
- Özdemir, Ali Rıza. “Alevi-Bektaşî Yolunda Ahmed Yesevî’nin Yeri”, *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları*, XIV/2 (2021b), 1074-1111
- Özdemir, Özlem - Özdemir, Ali Rıza. “Babagân Bektaşîliğinin Kolektif Belleđi: Erkânâmeler Ve Türkiye’deki Neşri”, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15/37 (2022) , 72-90.
- Sarıkaya, M. Saffet. *Anadolu Aleviliđinin Tarihi Arka Planı*. İstanbul: Frida Yayınları, 2012.
- Sami, Şemseddin. *Kamus-i Türkî*. İstanbul: Enderun Kitabevi, 1989.
- Soyyer, A. Yılmaz. *Hünkâr: Ansiklopedik Bektaşîlik Sözlüğü*. İstanbul: Post Yayınları, 2019.
- Şenzyebek, Aytekin. “Hacı Bektaş Velî’ye Atfedilen Yeni Bir Yazma Tıraşname-i Hacı Bektaş El-Horosani”, *Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, VII/13 (2012), 139-174.
- Teber, Ömer Faruk. *Bektaşî Erkânâmelerinde Mezhebi Unsurlar*. Ankara: Aktif Yayınları, 2008.
- Tosun, Necdet. “Ahmed Yesevî’nin Menâkıbı”, *İLAM Araştırma Dergisi*, III/1 1998, 73-81.
- Yüksel, Hasan. “Tarihi Kayıtlarla Dođuda Toplumsal ve Dinsel Bir Ritüel Olarak Tıraş”, *Millî Folklor: Üç Aylık Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*, XV/119 (2018), 86-99.

Ek 1: Metnin Çeviri yazısı

[Varak 32b]

Der Beyân-ı Erkân-ı Tırâş ve İntisâb-ı Tarîk-i Bektaşîyye

Bismillahirrahmanirrahim.

Evvelâ tığı eline alub kapuya geçe bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdülillah illezi ce‘ale’t-tırâş ve halaka’l-cüde ve’l-hacera ve ersele Cebrâ‘ile ‘aleyhis-selâmu ‘ala Muhammedin ‘aleyhis-selâm el-ba‘isi’l-rükn.⁵

⁵ “Tıraşı cömertlik ve taşı yaratan, bu erkânı koyan Hz. Muhammed Aleyhisselâm’a Hz.Cebra’il aleyhisselâmı gönderen Allaha hamdolsun.”

Andan sonra bir kere salavât-ı şerife getüre. Elin ala post üzerine koyub elini başı üzerine koya bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahim. Elhamdülillahillezi ce'ale'l kavîyye'l bâ'is el-'ârîfn ve'l ihlâs zeyne'l-muvahhidîn ve ce'ale el fetva ve'l mürüvvet şe'âyiri'l mü'minîne ve's-salâtu 'alâ Muhammed ve âlihi ecma'în.⁶

Andan bir Fâtîha-i Şerîf ve üç İhlâs⁸ ve üç kere Salavât-ı Şerîf [Varak 33a] okuya.

Ba'dehu bunu okuya: Lekad sadakallahüresûlehu'r-rû'ya bi'l-hak letedhulunne'l-Mescide'l-Harâme inşâallahü âminîne muhallikîne rû'šeküm ve mukassırîne lâ tehâfun fe âlime mâ lem ta'lemu fece'ale min dünü zâlike fethan karîben.⁹

Andan sonra bu tekbiri okuya: Nebiyyi veli hanedân-ı Muhammed 'Ali¹⁰ sırr-ı 'azimetullahi dem-i sultân sefây-ı hâzîrân tekbîr diye.

Başına kef ura bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahim. Bismillah ve billah ve bi emrillah vallahü¹¹ diye.

Alnına bir elif çeke. Sonra bunu okuya: Bismillah ve müpteda'i elhamdülillah Allahu Ekber¹² diye.

Sağ yanına bir elif çeke. Bunu okuya: Bismillah ve billah ve selâm alâ milleti Resûlullah Allahü Ekber¹³ diye.

Sol yanına bir elif çeke ve bunu okuya: Bismillah rabbi'l-'izzet ve'l ûla Allahü Ekber¹⁴ diye ve ardına bir elif çeke tekmîl ide.

[Varak 33b] Sakal tıraşında bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahîm. Külli men 'aleyhâ fân. Ve yebkâ vechu rabbike zü'l-celâli ve'l-ikrâm¹⁵ fenây-ı 'abdi bekây-ı. Allahü Ekber diye.

Ve bıyık tıraşında bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahim. Külli şey'in hâlikun illâ vecheh lehü'l hükmü ve ileyhi turce'ün¹⁶ sırru veche bâkî gayru hâlikun tekbir diye.

Ve kaş tıraşında bunu okuya: Bismillahirrahmanirrahim. Sümme denâ fe tedellâ fekâne kâbe kavseyni ev ednâ fe evhâ ilâ 'abdîhi mâ evhâ.¹⁷ İnnellâhe ve melâ'iketehu yusallüne 'ale'n-nebiyyi yâ eyyuhellezîne âmenu sallû'aleyhi vesellimû teslimâ.¹⁸ Allahü Ekber. Allahü Ekber. Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber. Allahü Ekber ve lillâhi'l-hamd¹⁹ diye.

⁶ "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla. Arifleri güçlü, ihlâsı tevhid ehlinin süsü, fetva ve mürüvveti mü'minlerin şî'arı kılan Allah'a hamdolsun ve Hz. Muhammed ve tüm ehline salat ve selam olsun."

⁷ "Bismillahirrahmânirrahîm Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza günününün (ahiret günününün) maliki Allah'a mahsustur. (Allah'im!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil." (Kur'an-ı Kerim Meâlî, 2011, Fâtîha 1/1,2,3,4,5,6,7).

⁸ "De ki: "O, Allah'tır, bir tekdir. Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.) Ondan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey O'na denk ve benzer değildir." (İhlâs 112/1,2,3,4).

⁹ "Andolsun, Allah, Peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse, siz güven içinde başlarınızı kazıtımsız veya saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi." (Fetih 48/27).

¹⁰ "Peygamberin dostu, Muhammed'in ehli-i beyti"

¹¹ "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'ın adıyla. Allah'a andolsun. Allah'ın emriyle. Allah."

¹² "Allah'ın adıyla. Allah'a hamdolsun. Allah en büyüktür."

¹³ "Allah'ın adıyla. Allah'a andolsun. Resulullah'ın ümmetine selam olsun. Allah en büyüktür."

¹⁴ "İzzet sahibi Allah'ın adıyla evvela Allah en büyüktür."

¹⁵ "Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabbinin zâtü bâki kalacaktır." (Rahman 55/26, 27).

¹⁶ "Allah'la beraber başka tanrı tutup tapma. O'ndan başka tanrı yoktur. O'ndan başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur, O'na döndürüleceksiniz." (Kasas 28/88'den bölüm). (Altuntaş ve Şahin, 2011: 435).

¹⁷ "Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. Böylece Allah kuluna vahyedeceğini vahyetti." (Necm 53/8, 9, 10).

¹⁸ "Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber'e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selam edin." (Ahzâp 33/56).

¹⁹ "Allah herşeyden yücedir. Allah herşeyden yücedir. Allah'tan başka ilah yoktur. O Allah her şeyden yücedir, Allah herşeyden yücedir. Hamd Allah'a mahsustur."

Andan cemi‘ erkân icrâ olunduktan sonra rehber olan kimse tâlibi mürşidin yedine teslîm ide. Ba‘dehu mürşid elin eline alub bunu [Varak 34a] telkîn ide: Estağfurullah cemi‘ günahlarımıza geldim hak için gelmeğim hak için hak didiğimize hak deyüb hak bilem bâtil didiğimize bâtil deyüb bâtil bilem bağlanub ve yalan söylemem ve haram lokma yimem ve zina ve livata itmem ve elim ile komadığım bir kimesnenin nesnesini almıyam. Tövbe tövbe tövbe. Tübu ilallahi tevbeten nasûha.²⁰ Küllün âmene billahi ve melâ‘iketihî ve kutubihî ve resûlih lâ nuferruku beyne ehadin min rusûlüh.²¹ Şehidallahü ennehu lâ ilahe illa hüve ve‘l-melâ‘iketu ve ulul ‘ilmi kâ‘imen bil kist lâ ilâhe illâ hüve‘l-‘azizü‘l-hakîm. İnne‘d-dine ‘indallahi‘l- İslam.²² Neveytü en eğtesilü‘l-fenâ min cemi‘ il-iştigali‘d-dünyâ vemâ teşebbehe zâlike takarrube ilâllahi te‘âlâ.²³ İhlâs-ı Şerif 3, Fâtihâ-i Şerif 1, salavat-ı şerif 3.

İnnellezine yubâyi‘üneke innemâ [Varak 34b] yubâyi‘ünallah yedullahi fevka eydihim fe men nekese fe innemâ yenkusu alâ nefsihi ve men evfâ bi mâ ‘âhade ‘aleyhullâhe fe se yu‘tîhi ecren ‘azîma.²⁴

Elhamdülillahillezi lâ yenea‘vechehu velâ beruha lâ melâikete lehü‘l-mülkü ve ileyhi turce‘un.²⁵

Yâ ‘abdallahi uzkur ve fi ‘ahdillahi teveffeyteni min dâri‘d-dünya ila dâri‘l-âhira.²⁶

Eşhedü en lâ ilâhe illallahü vahdehu lâ şerike leh ve ilahukum ilahun vahidun samedun ferdun hayyü kayyum ebeden²⁷ lem yettehız sâhibeten velâ veleden ve lem yekûn lehü şerikü’n fil mülki.²⁸

Ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu ve nebiyyuhu ve şefi‘uhü ve habîbuhu ve resuluhu²⁹ bil hudâ ve din‘il-hakki liyuzhirahu ‘ale‘d-dini küllihî ve lev kerihel- müşrikûne.³⁰

Ve eşhedü enne emire‘l-mü‘minine ‘Aliyye ibn ebî Tâlib esedullahü‘l-gâlib imâmân ve ma‘sûmen ve irşâden min kibelillahi Te‘âlâ ve min kibelî‘r-resûli ba‘dehu evlâdü‘l-Hasanî ve‘l-Hüseynî ve ‘Ali ibn-i Hüseyin [Varak 35a] ve Muhammed bin ‘Ali ve Ca‘fer bin Muhammed ve Musa bin Ca‘fer ve ‘Ali bin Musa ve Muhammed bin Ali ve ‘Ali bin Muhammed ve Hasan bin ‘Ali ve Muhammed bin Hasan ve Cehârde-i

²⁰ “Allah’a içtenlikle tövbe edin.” (Tahrîm 66/8’den bölüm.).

²¹ “...Her biri; Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: “Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırtı etmeyiz.” Şöyle de dediler: “İştittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden başışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır” (Bakara 2/285’den bölüm).

²² “Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilah olmadığına adaletle şahitlik ettiler. Ondandır başka ilah yoktur. O, mutlak güç sahibidir; hüküm ve hikmet sahibidir. Şüphesiz Allah katında din İslam’dır.” (Âl-i İmrân 3/18, 19’dan bölüm).

²³ “Allah’a yakınlaşmak için cümle dünya işlerinden ve benzerlerinden arınmaya niyet ettim.”

²⁴ “Sana biat edenler ancak Allah’a biat etmiş olurlar. Allah’ın eli onların ellerinin üzerindedir. Verdiği sözden dönen kendî aleyhine dönmüş olur. Allah’a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir.” (Fetihi 48/10).

²⁵ “Allah’a hamdederiz. O Allah ki yaşlanmaz o her daimdir. Melekler öyle değildir. Mülk O’nundur. Ve dönüşünüz O’nadır.”

²⁶ “Ey Allah’ın kulu, beni dünya yurdundan ahirete intikal ettiren Allah’ın ahidini hatırla”

²⁷ “Yemin ederim ki, ortağı olmayan tek Allah’tan başka ilah yoktur, tektir, hiçbir şeye ihtiyacı yoktur, daima hayatta olan, bütün varlıkları ayakta tutan, ebedidir.”

²⁸ “...Çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, zillet ve acizliğin gerektirdiği bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah’a mahsustur...” (İsrâ 17 /111’den bölüm).

²⁹ “Hazret-i Muhammed’in Allah’ın kulu, elçisi, peygamberi, şefaat eden, Allah’ın sevgilisi ve Allah’a ortak koşanlar hoşlanmasalar bile dinini, bütün dinlere üstün kılmak için, hidayetle ve hak dinle gönderdiği elçisi olduğuna şahadet ederim.”

³⁰ “... Allah’a ortak koşanlar hoşlanmasalar bile dinini, bütün dinlere üstün kılmak için, peygamberini hidayetle ve hak dinle gönderendir.” (Tevbe 9/33’den bölüm). (Altuntaş ve Şahin, 2011: 208).

Ma'sûm Pâk selâmullahü ve salâtullahü te'âlâ 'aleyhim ecma'in.³¹ Şeyhân ehl-i terk ve sâhib-i genc-i 'ilm-i ledünni sultânü'l-'ârifin Hünkâr Hacı Bektâş Veli bi-Horasâni kaddesallahü sırrehu'l-'azîz³² huvalallahü alâ mâ nekulu vekîl³³ ve in tetevellev kemâ tevelleytüm min kablu yu'azzibküm azâben elîme³⁴

İz teberreellezinet-tubi'u minellezine't tebe'u ve ra'evül azâbe ve tekadta'at bihimü'l-esbâb.³⁵ Ve tevelli min evliyâ'ihim veteberâ min a'daihim.³⁶

Salavât getüre. Lekad radiyallahü 'ani'l mü'minine iz yubayiuneke tahte's-şecerati fe'alime³⁷ mâlem ta'lemü feceale min düni zalike fethen kariben.³⁸ Mahall-i ikrâr. Nasrun min Allahü [Varak 35b] ve fethun karîb ve beşerü'l-mü'minine.³⁹ Yâ Muhammed, Yâ 'Ali. Allahü Ekber Allahü Ekber. Lâ ilâhe illallah huvallahü Ekber Allahü ekber ve lillahi'l-hamd.⁴⁰ Belin berk-i terk-i dünya, sermâyen hilm-i halk sende, uluya hizmet senden, küçüğe 'izzet şefâ'at yüzüsu doğruluk müyesser eyleye Rabbi'l-'âlemin. Veliyyün-nebi hânedân-ı Muhammed 'Ali dem şâh-ı ma'na Sultân Hacı Bektâş Veli tekбір.⁴¹

Temmet.

³¹ "Ben şahitlik ederim ki mü'minler emiri Hz. Ali bin Ebi Talip (zafer kazanan Allah'ın aslanı, Allah ve Peygamber yolunda irşat eden masum imam olduğuna) ardından Hasan ve Hüseyin evladı Muhammed bin 'Ali ve Ca'fer bin Muhammed ve Musa bin Ca'fer ve 'Ali bin Musa ve Muhammed bin Ali ve 'Ali bin Muhammed ve Hasan bin 'Ali ve Muhammed bin Hasan ve 14 Masum Pâk hepsine selam ve salat olsun."

³² "Terk ehli olan ve gizli ilimlerin hazinesi ariflerin sultanı Horasanlı Hacı Bektâş Veli, Allah onun sırrını kutlu kılsın."

³³ "O Allah ki, söylediklerimize vekildir."

³⁴ "...Eğer itaat ederseniz, Allah size güzel bir mükâfat verir. Ama önceden döndüğünüz gibi yine dönerseniz, Allah sizi elem dolu bir azaba uğratar." (Fetih 48/16'dan bölüm).

³⁵ "Kendilerine uyulanlar o gün azabı görünce, kendilerine uyanlardan uzaklaşacaklar; aralarındaki bütün bağlar kopacaktır." (Bakara 2/166).

³⁶ "O halde sen de O'nun dostlarına yüzünü dön, düşmanlarından yüz çevir"

³⁷ "...Şüphesiz Allah, ağaç altında sana biat ederlerken inananlardan hoşnut olmuştur." (Fetih 48/18'den bölüm).

³⁸ "...Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi." (Fetih 48/27'den bölüm).

³⁹ "Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke'nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü'minleri müjdele!" (Saff 61/13).

⁴⁰ "Allah her şeyden yücedir. Allah her şeyden yücedir. Allah'tan başka ilah yoktur. O Allah her şeyden yücedir, Allah her şeyden yücedir. Hamd Allah'a mahsustur"

⁴¹ "Peygamberin dostu Muhammed Ali hanedanı, mana âleminin sultanı Hünkâr Hacı Bektâş Veli tekбір."

